

מסורת הש"ס

(א) [לקמן ח:י] (ג) נגעים פ"ג מ"ד ופי' מ"א, (ג) [מוקפאה נגעים פ"ג ר"ב], (ד) [ג"ל וקנא], (ה) נגעים פ"ג מ"א מ"ג, (ו) פסחים פ"ה, (ז) מוקפאה נגעים פ"ג [ר"י], (ח) [נפרכה ר"ש], (ט) ג"ל מ"ג גרים, (י) [שין לע"ב], (יא) [ג"ל דפליטא, (ב) ונפ"ע מוס' ע"ז ע: ד"ה אמר],

מוסף רש"י

חידודה קודם לליבונה. קודם שחיטה הסקין נליצין הוא נחמך מחוד (לקמן יז:). ברמץ. אפר רומח (פסחים עה:). בגפסות. מין סד הוא (עס).

רבינו גרשום

שניה עכשיו כואב לו ביותר והוא מרצה כדם עולה כי אזיל לדבר מצוה. לא בצע על פרוסה כלומר לא היה נהנה: לא עב סכין ששפרו באור יד שהיה אדום. חידודה קודם לליבונה כלומר מחמת חידוד נשחטה לא מחמת האור שזו ליבון: מטמאין בשבוע אחד כלומר דבשניהם כתובי והסגירו שבעת ימים שנאמר בשני סימנים בשער לבן ובפסיון כלומר דבשניהם כתוב אם פשה תפשה והנה נחפך שער לבן בבהרת אלא למה חלקום זה מזה כלומר עכשיו ששיניהם יש דין אחד לומר שאין מצטרפין זה עם זה שאם היה חצי גריס שחין וחצי גריס (בהרת) [מכרח] אין מצטרפין: לקח בעץ או באבן כלומר שחם אותו עץ או אבן במקום שחוחבין אותו: בגפת פסולת דריתים. לאייחויי אבר מעיקרי כלומ' כשחוחבין אבר מעקרום הוא ביותר והוא שחין. ואי זהו מכוח [בתוך] ברמץ בארץ עם גחלים דקים בסיד רותח כשעושין הסיד חם הוא כמה ימים לאחר עשייתו. בגפסות רותח פסולת הברזל שהנחת משליך מכירתו וכל דבר הבא מחמת האור כגון אלו וז מכוח. ותניא אם שחין קודם למכוח כלומר שאם היה שחין עליו והיה מוסגר ב' ימים או ג' ואח"כ בא על השחין מכוח ביטל מכוח את השחין ומתחיל ימי הסגור והבא היכי דמי כגון דהיה חצי גריס וכי' כלומר מאי חבטא קדים כלומר המכה והיינו שחין ואתי הבלא ומבטלי להבלא והוה ליה חבטא שחין ומצטרפין: חבטא קדים ואתי חבטא ומבטלי להבלא והוה ליה חבטא ושחין ומצטרפין: תיש דאמר זורא ליבן סכין קדים וכי' הבא דחבטא קדים ואתי הבלא ומבטל

ליבן. צאור. בלשון חכמים נקרא ליבון ובלשון הלועזים קורין באלדמותי: **שחיטתו כשרה**. ולא אמר שריפה היא זו ולא שחיטה: **חידודה קודם לליבונה**. מקדים וממחר לחתוך קודם שמוכה הבהמה מן האור: **והאילא לדיון**. דסכין כשנכנס לתוך החתך קודם שמשחט רוב הסימנים היא שורפת את שחיטה שהרי וטט נקובתו במשהו ליטרף ושריפה כנגד הוא: **מירווח רווח**. מתרחב החתך מזלי הסכין מכאן ומכאן ואין נוגע אלהסימן אלא חידודו של סכין: **והכה זו**. זאת האדם מכה בכח: **משום שחין נדון**. לענין נגעים כדמפרש לקמן. שחין כל ע"י חוס שמחמתו מחמת כח ההכאה ומכוח כזה מחמת האור והכל דליכא תרוייחו כהי מניייהו דייניין ליה: **למה נפקא מינה**. בלחיה דבר חלוק דין מכוח משחין דמיצעי לך: **מטמאים בשבוע אחד בשני סימנים בשער לבן ובפסיון**.

שחין כהן הסגר שני כמו שכתוב (ויקרא יג) בשאת ובספחת צ' הסגרות שחם עמד צעיון ולא פשה שזוע ראשון מקגיר אותו בשני שחם יפשה ויחליענו אצל בשחין ומכוח לא נאמר אלא הסגר אחד ואם עמד צעיון בשבוע ראשון שז אץ מסגירו לעמא אלא פוטרו והולך: **בשני סימין**. הכן דמפרש: **שער לבן** ופסיון. אם פשה ולא כנתק ססימן טומאתו בשער כחצ: **ולמה חלקן הכסות**. בשתי פרשיות ופירש משפט כל אחת בה ולא יצרפם יחד שהרי משפטן שזה והיה לו לכסות כי יהיה צו צעורו שחין או מכוח: **שחין מצטרפין זה עם זה**. לשיעור נגע כגריס חלי פול שחם ענה צו חלי גריס מחמת חוס מכה שלא ע"י האור וחלי גריס אלה ע"י כוית האור אין מצטרפין א: **שחין**. לשון חמימות כמו (ויקרא ד:ג) שחם שחונה וכדמתרגס יונתן חמומי ראיתי אור שחיית (ישעיה מד): **לקח צאנן**. הכהו יצנכה צאנן אפילו בלא חצורה לכל מכה מחמתם הצער מיד ע"י ההכאה: **בגפת**. שהטמין ידו בפסולת

של זימים והוא חם מאד מאליו ונכוה: **אבר מעיקרו**. ממקום שעוקרים העופרת והוא חם: **גחלם**. פחם שלא כזה: **רמץ**. אפר חם וכך שמו בלשון ערבי: **גפסית**. מין סיד ושורפין אותו כמין סיד: **ומניא שחין ומכוח כו'**. כולהי הכן מתנייתא מצטרכי הכא לפירוש מאי תיבעי לן דהא צעיא דלעיל הכי איבעיא לן ליבן שפוד והכה צו אחיה הכל קודם לצא הכל המכה או הכל האור ונפקא מינה לכדנתיא דהולבין אחר האחרון דמניא שחין ומכוח במקום אחד בלחות מקום שלקה בראשון לקח בשני בלחות גריס עצמו: **ביטל אחרון אם הראשון**. ונפקא מינה לענין צירוף שחם היה צו חלי גריס שחין ולקה צאור בלחות חלי גריס נחפך אותו [א] גריס ונעשה מכוח ואם חזר ולקה לאחר זמן אכל מכוח זו שלא ע"י האור ונולד צו חלי גריס שחין אחר ונעשה שלם אין מצטרף עם הראשון וטהור והשחם אחי ליה ביטול שאליו לא ביטל חלי גריס הראשון היה זה מצטרף עמו: **והכל ה"ד**. לענין צעיא דלעיל ויהי מתצעי לן: **וליצן שפוד והכה זו**. ובהכאה זו יש תורת שחין ותורת מכוח ואיצעיא לן הי קדים וחלי דליתי בתרא ובצליה: **בחבטא קדים**. כח ההכאה קדים להרע לו לאדם והיו שחין ואתי הכל אהאור אחרון ומבטל ליה וה"ל מכוח ולא מצטרף כדהיה חלי גריס קמה דה"ל שחין ומכוח: **חידוד שאין**. דמתוך שהוא חד חלי הכל גריס שז חוק ומחיתמו קדם להכלו: **אלמא חבטא קדים**. ואתי הכלל ומבטל ליה: **דבריייה מצרו**. שלא הכהו בכח אלא דקרו ואין כאן חבטא אלא הכל אצל הכהו דליכא חבטא אימא דהא הוה בתרא ומבטל הכלל: **מצרו**. פוייג"ט בלע"ז: **של עצודם כוכבים**.

שמשמשים בה קרבות של עצודת כוכבים ואסורה בהנאה כדאמרין במסכת שבת וזו הנאה שצחייה היו דמיה מרובין מלאחר שחיטה שצחייה היא עומדת לג' דברים לגדל ולדות ולחרישה ולאכילה: **לחפור**. מתקן הוא דכיון דשחטה להכי קיימא: **במסוינס**. דהוי מתקן והוי הנאה שחם לא ישחטנה תמות: **באטמי דקיימי לקורבנא**. תמיס טובים ירך וכתף וזוהי יודקיימי לשלחן דזרין לאדם חשוב וזה שחתכן הפסידן: **ומיפוק ליה**. אף על גב דהוא מקלקל אסור לחתוך משום שמונית דליסורא דנבלות שצנעלו בסכין:

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

ח.

והא איבא צדדין. משמע מכאן שאם בשעת שחיטה ניקב הוושט כנגד מה ששחט טריפה דהכל הוה צעי למיסר משום דלדין אי לאו משום דמרווח רווח: **במטמאים בשבוע אחד בשני סימנים בשער לבן ובפסיון**. כך דינו דבסוף שזוע ראשון מטמא אם פשה או אפי' לא פשה מטמא כי

איכא שער שזר לזן וכן בתחלה מטמא בשער לזן אצל בסוף שזוע אם אין שער לזן ולא פשה אע"ג דעמד צעיון ולא כהה טעור אצל שער נגעים צעי הסגר פעם שנית והלשון קלת קשה דלא הוה ליה למימר מטמאים אלא מטטהירם שאין כן בשאר נגעים דצעו הסגר טו"ל דה"ג קאמר מטמא בשער לזן ובפסיון דוקא אצל אי אין שער לזן ולא פשה אע"ג דלא כהה טעור: **בחמיו טבריא** ובא דבר שרא בא מחמת האור. אפילו רבי יוסי דחשיב ליה צפ' כירה (שבת דף נט.) מולדת האור משום דמיחלפא אפימחא דגיהנם שמה כאן היה מודה דנדון משום שחין ולא משום מכוח כיון דהאי אור צדי שמים:

בותר לשחוט בה מקלקל הוא. אע"ג דבסוף פרק אלו דברים בפסחים (דף עג.) מחייב לענין שבת גבי שחט בשבת בחוץ לעצודת כוכבים משום תיקון כל דהו דתקן להוציא מידי אבר מן החי שאני שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה וכיון שיש תקון פורתא חשיב מלאכת מחשבת שלכך נתכוין אע"פ שקלקלו יתר על תקונו אצל לענין נהנה מעצודת כוכבים לא חשיב ההוא כיון שקלקלו יתר על תקונו:

שלבבנה באור. הא דתנן בסוף מסכת ע"ז (דף עה:) סכין שפה צקרקע והיא טעורה דסגי צנעליה צקרקע עשר פעמים ולא צעי ליבון היינו לחתוך בה זונן כדאמר התם בגמרא והכל דמוקי לה כשליצנה צאור כדי ליישב אפילו יאה צית השחיטה רותח ותימה דמשמע הכא דצעי ליבון וכן משמע נמי התם בתוספתא דמסכת ע"ז (פ"ט) דקמתי השפודים והאסכלאות והסכנינים מלבנן צאור

ותימה דצפרק כל שעה (פסחים דף ז:) משמע דסגי בהגעלה דקאמר הני סכני דפיסחא היכי עצדינן להו ומסקינן הלכתא אידי ואידי ברותמין ואור"ת דיש לחלק גבי חתך משום דהיתירא בלע דצנעין זה מחלק בסוף מסכת ע"ז (דף ע.) אע"ג דהשחט י צדלעיי הוי איסורא מ"מ בשעת צליעה הוי היתירא אע"ג דרצ אשי גופיה מחלק כן במסכת ע"ז (דף ע.) ובפסחים (דף ז:) קאמר רב אשי לדידי חדמי עצדי לי מחמיר על עצמו היה ונראה דהא דמסקין והלכתא אידי ואידי ברותמין הוי מסקנא דמילתא דרצ אשי ועוד אור"ת דהכל ובתוספתא איירי צסכנין גדולים שזונין כהן צשר והוי תשמישן על ידי האור ולהכי צעי ליבון ודיקא נמי דקא חשיב להו בתוספתא כהדי שפודין ואסכלאות אצל סכני דפיסחא מייירי צקטנים והסכנינים ישנים שאנו לוקחים מן העוצדי כוכבים היה אומר הר"י צן ה"ר מאיר שצריכין ליבון מפני שדרך העוצדי כוכבים לתקן בהן נר שדולק בהן חלצ וגם מהפכין בהן צשר על גבי גחלים וחותכין ור"ת היה אומר כיון דאין עיקר תשמישן לכך לא חיישינן דלמא אתרמי ועבד הכי ועוד אפילו אתרמי ואשתמש צו על ידי האור סגי בהגעלה לכל מה שסופו לפלוט על ידי רותמין פולט בהגעלה ראשונה ואין זה דיוק דלילמא כיון שנשתמש צו על ידי האור אין יוצא מידי דופיו לעולם בהגעלה בלא ליבון ופולט ממיד בכל הגעלותיו מידי דהוה אכלי חרס דלא סגי ליה בהגעלה ולא אמר כל מה שעמיד לפלוט פולט בהגעלה ראשונה אלא אינו יוצא מידי דופיו לעולם:

השוחט

שמשמשים בה קרבות של עצודת כוכבים ואסורה בהנאה כדאמרין במסכת שבת וזו הנאה שצחייה היו דמיה מרובין מלאחר שחיטה שצחייה היא עומדת לג' דברים לגדל ולדות ולחרישה ולאכילה: **לחפור**. מתקן הוא דכיון דשחטה להכי קיימא: **במסוינס**. דהוי מתקן והוי הנאה שחם לא ישחטנה תמות: **באטמי דקיימי לקורבנא**. תמיס טובים ירך וכתף וזוהי יודקיימי לשלחן דזרין לאדם חשוב וזה שחתכן הפסידן: **ומיפוק ליה**. אף על גב דהוא מקלקל אסור לחתוך משום שמונית דליסורא דנבלות שצנעלו בסכין:

בחדשה

עין משפט נר מצוה

לח א מ"י פ"א מהלכות שחיטה הלכה כז סגמ עשין פנ טו"ש"ע י"ד סימן ט:

לח ב מ"י פ"ה מהלכות טומאת צרעת הלכה ד:

ג [מ"י שם הלכה ה ו]:
ב ד ה מ"י שם הלכה ה:
ב ד מ"י שם הלכה ו:
ב ד ז ט מ"י שם הלכה ז:

בג י ב מ"י פ"ז מהלכות ע"ז הלכה יט סגמ לאון מה טו"ש"ע י"ד סימן י ספ"ק ה וסימן קמב ספ"ק צ:

צעי רש"י

פוייג"ט. נוקב.

שיטה מקובצת

[א] ואין נוגע בסמין אלא חידודו של סכין: [ב] והכה בו מכה בכח כצ"ל: [ג] אין מצטרפין לדנוו צרעת אלא טעור הוא הסיד: [ד] לקח באבן הכהו האבן בכח אפי' כצ"ל: [ה] נחפך אותו חצי גריס ונעשה: [ו] לענין ביטול דלעיל דחביע לן: [ז] ואתי הכל שבא אחרון ומבטל: [ח] ודקיימי והוא ליה שחין גיב בסי" ג"א והוה מקיימן לשלחן וכו': [ט] דבעו הסגר שנית ר"ל דה"ג קאמר:

רבינו גרשום (המשך)

לחבטא והוה ליה שחין ומכוח ואין מצטרפין לא חזרו שאני ומשום הכי אמרינן הכא דחבטא קדים אבל התם אמרינן דחבטא קדים ואתי חבטא ומבטל הכא דחבטא קדים ליה שחין ושחין ועדיין שואל אני שאלתי דלא יכלינן למילף מהכא. תיש ליבן שפוד והכה בו כי' אלמא חבטא דהכי וילפינן זה מזה התם נמי דבדוריה דהיינו חידוד כלומר בדין הכא דחבטא קדים דנעץ אותו בשפוד ומשום הכי אמרינן הכא דחבטא קדים אבל התם לא אמרינן דחבטא קדים אלא הבלא ואתי חבטא ומבטל להבלא והוה ליה שחין ושחין ועדיין לא יכלינן למילף מהכא: סכין של ע"ז מותר לשחוט בה. מפני שמקלקל: ואסור לחתוך בה בשר. מפני שמחתך: עצמים שהשוחט אסור בהם. כגומר דמתקן: חוה באטמי דקיימי לקורבנא כלומר דהוי רוצה ליתנם ואינו רוצה שיתחבכו איברים (אברין) עכשיו כשיחתכם מקלקל הוא: ותיפוק לי משום שמונית דאסורא אסור לשחוט א' בהמה אחרת ולא משום דאסור לחתוך בה בשר דמתקן. לא בכסין חדש כלומר שאינו

[א] נראה דלי' אסור לשחוט בה וגם לתקן בה צער בלא איסור דמתקן.